

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Gospodarski razvoj in bodočnost organizacij.

Najveselejši pojav v sedanjem grozovitem vojnem času je vsekakor triumf organizacijske misli in ohranitev solidarnosti. Nikar se ne čudimo, da pošiljajo vojaki iz strelskih zakopov najsrčneje pozdrave organizaciji, kjer so sami priče prav resnim dogodkom, ki kažejo, kako slaboten je posameznik in kako velikega pomena je medsebojna pomoč. Ti pozdravi nas tudi navdajajo z nado v najboljšo bodočnost. Ljubezen in naklonjenost do strokovnih organizacij na bojiščih nam jamči, da bomo utegnili naše strokovne organizacije kaj kmalu dvigniti, čim nastopijo normalne razmere, do one veličine in moči, ki so jo imele pred vojno. Ne le to, še več nam bo mogoče!

Sedaj pač govore, da ni strank, da moramo biti med vojno vsi le državljani. Ta trditev pa ne tiče bodočnosti, in kdor misli, da se strankarski boji ne bodo obnovili, se silno moti. Vzroki strankarstva ne političkega ne gospodarskega se iz naravnih razlogov v sedanjih človeških družbi ne dajo mahoma odpraviti. Zato ostanejo po vojni strokovne organizacije pač bolj potrebne; saj se sedaj med vojno organizira tudi kapital v velikanske skupine.

Naše strokovne organizacije so nastale iz naravne obrambne potrebe na pritisk kapitalizma, da ne more izvesti svojih namenov, da varujejo proletariat pred prevelikim izkoriščanjem. Naj izginе ogrožanje proletariata, naj se opusti izkoriščanje in da delavcu popolna vrednost dela (kar pomeni toliko kot odstranitev profita), in smoter strokovnih organizacij, ki so služile vedno le kot sredstvo za doseg tega smotra, je dosežen. Šele potem bi strokovne organizacije ne imele več pravice do obstoja. Do takrat — saj vemo, da bi bilo to nadomestilo socialistična družba namesto sedanje kapitalistiške — do takrat pa ostanejo strokovne organizacije prav tako potrebne in nepogrešljive kakor doslej. To, da je vlada posegla v produkcijo in razdelitev blaga in oboje vsaj deloma uredila, ne

sme nikogar motiti. Odredbe so bile v interesu države potrebne, bile so v marsikaterem pogledu koristne, a spremenile vendar niso načina produkcije, niti niso zasebnim kapitalistom predpisavale pomočke ali jim celo odvzele dobiček, ki bi bil služil splošnosti. Odredbe so postavile meje izkoriščanju, temelja kapitalistiškega gospodarstva se pa niso dotaknile. Zato pa tudi predpogoji za strokovne organizacije niso nič manjši kakor so bili.

Gospodarski razvoj pa tudi ob vojnem času ne miruje. Vojna vpliva političko in gospodarsko na okrepitev kapitalizma. To čitamo lahko vsak dan v borznih časnikih. Združujejo se tovarne, osredotočajo in povečavajo se delniške družbe, vse se združuje v okrilju bank. Male obrti propadajo. V teku vojne se je nakupilo ogromno imetje, ki ga bodo hoteli lastniki obrestovati: snovali bodo industrijo, in ne motimo se, če pravimo, da bo ta novi kapital zlasti kremenito posegel v gospodarski razvoj. Imeli bomo pa še druge težkoče. Izseljevanje v inozemstvo bo po vojni mnogo težje nego je bilo prej; delavske množice bodo ostale bolj doma. Vojna doba je pa tudi zbudila mnogo novih sil in nove orientacije kapitalizma. Naša naloga je, da vse to uvažujemo in se zavemo, kako potrebne so strokovne organizacije za našo bodočnost.

Naš boj ima pravzaprav dve smeri: socialno politiko zunaj in izboljšanje mezdnih in delovnih razmer v obratih. Kje je le majhno jamstvo, da po vojni ne bomo imeli teh dveh bojev. Le slabo poučeni ali v mišljenju malomarni delavci utegnejo kaj takega verovati. Vsi drugi pa vedo prav dobro, da gospodarski boji ne bodo prenehali. Gospodarski razvoj med vojno nas uči, da bodo imele strokovne organizacije po vojni težke, hude boje, zakaj vojna je, da rabimo besede iz nemškega državnega zbora, bogataše še bolj obogatila, siromake še bolj osiromašila. Strokovne organizacije bodo imele torej po vojni hujše obrambne boje in težavnejše naloge. Tega se zavedajmo in okrepimo svoje strokovne organizacije!

Varstvo pravic članov bratovskih skladnic.

Glede pravic članov bratovskih skladnic je izšla posebna naredba po § 14., ki ugotavlja pravice članov, poklicanih v vojaško službo. Dosedaj so bile pravice

LISTEK.

Zdravstvo v starem veku.

Vojna poročila starih pisateljev le redko in jako malo poročajo o zdravstvu v starem veku. Vendar so imele vojske starih Grkov in Rimljanov zdravstvene uredbe, čeprav so bile večinoma silno nedostopne. Zdravljenje ranjencev je bilo seveda v teh davnih časih kaj preprosto. Pri ranitvi s puščico so najprej izrezali puščico iz rane potem so izsesavali curljačo kri ali pa izprali rano z mlačno vodo, da so jo očistili in obvarovali pred zastrupitvijo krvi, omrtvičnim krčem ali prisadom. Nato so pokladali na rane bolečine hladeče pomočke, da se je rana ce-

lila in so lajšale bolečine. Imenujejo mazilo za rane (balzam), različne zdravilne zelišča in grenke, kri mireče korenine, ki jih pa danes ne moremo več z gotovostjo dognati. Končno so položili na rano obliž ali jo obvezali. Razen poklicnih zdravnikov so imeli že takrat zdravniške pomočnike; ustanavljali so namreč zdravniške tečaje, ki so v njih izobraževali gojence za zdravstveno službo. Take tečaje so osnovali že Homerjevi zdravniki na Grškem. Med njimi imenujejo tudi junaka Ahila in Patrokla kot zdravstvena veščaka.

Če se je zdravstvo že početkoma grške zgodovine tako pomembno razvilo, tedaj so bile razmere v cvetoči dobi Grčije, zlasti v Aleksandrinski dobi še mnogo boljše. V Ksenofontovi Anabasis omenja pisatelj osem ranocelnikov, ki so z vnemo zdravili mnogo ranjencev po

sovražnih vaseh. Omenja tudi zdravnike v Sparti. Epaminonda, zmagovalec pri Mantineji, ni pustil, da bi mu zdravniki izrezali puščico, dokler ni bila gotova zmaga njegove vojske. Rimljani so se nedvomno učili zdravilstva od Grkov; zakaj rimske vojske so spremljali najprej zdravniki iz Hipokratove šole in drugi, pozneje tudi egipčanski in židovski zdravniki. Ti so tudi izobraževali rimljansko sanitetno vojaštvo. Za časa druge Punske vojne je bilo zdravstvo še silno slabo urejeno. Z grozno sumnjo nas navdaja Livijevo poročilo o ježi Hanibalovi po bojišču pri Kaneji, ki govori o plenu in pokopavanju mrličev, nikjer pa ne omenja niti z besedico pomoči ranjencem. Najbrže so vsaj težke ranjence po dolgem mučnem trpljenju pomorili. O Rimljanih še poročajo, da je mnogo ranjencev, ki so pribežali iz bitke v mali tabor, pomrlo za

članov bratovskih skladnic, v kolikor niso posamezne bratovske skladnice prostovoljno dovoljevale večje ugodnosti, omejene po določbah § 9 zakona o bratovskih skladnicah. Določbe, ki veljajo od 28. julija 1889, so bile namenjene le za normalne razmere, in seveda niso mogle biti napravljene za take izredne razmere kakršne imamo danes. V zmislu naredbe se nudijo v vojno klicanim članom bratovskih skladnic naslednje ugodnosti, ki niso bile v dosedanjem zakonu glede bratovskih skladnic: vračunanje vojaške službe v čakalno dobo, ki jo določajo pravila; ohranitev pravice do provizije ne da bi doplačevali prispevke za čas prekinitve in ne da bi se zvišal prispevek, če član vsaj po preteku štirih mesecev, odkar je izstopil iz vojaške službe, zopet vstopi v prejšnjo bratovsko skladnico; vračunanje vojaške službe pri odmeri bodočih prispevkov in pravic do provizije, če vstopi iz vojaške službe izstopivši član bratovske skladnice v kako drugo bratovsko skladnico v navedenem roku; dovolitev provizije vojnim invalidom, vdovam in sirotam v vojni padlih ali v vojski umrlih članov, čeprav ne bi bili dosegli čakalne dobe. Vojaške preskrbne pristojbine se od teh provizij ne smejo odtegniti. Obremenitev bratovskih skladnic po teh rentah bodo morali pokriti rudniška podjetja sama; pokritje se razdeli na letne prispevke, ki smejo teči največ 25 let.

Določbe naredbe veljajo od 25. julija 1914 dalje, ter se morajo izvesti, ne da bi bilo treba spremeniti pravila bratovskih skladnic. Ugodnosti veljajo tudi za člane bratovskih skladnic, ki v tej vojni opravljajo v Nemčiji neposredno vojaško, sanitetno ali podobno službo.

Svetovna vojna.

Čim bolj se bližamo zimi, tem ljutejše divjajo boji na vseh glavnih bojiščih. Še mesec dni, pa bo jelo ovirati zimsko vreme vojno. In kdor le more, skuša še sedaj pokazati uspehe svoje moči in zmagovalne volje.

Italijani so pričeli svojo veliko ofenzivo ob soški fronti. Sedma bitka je to, ki se vrši že teden dni ob dolnji Soči za kraško planoto. Zlasti divjajo boji od Plav (pri Sveti Gori) preko Komna pa skoro tja do Nabrežine. V teh bojih se je posebno odlikoval spodnještajerski polk št. 87 in hrvaški polk št. 96, kakor poroča vojno poveljstvo. Italijani so pričeli na tem prostoru svojo ofenzivo, da bi prodrli do Trsta najprej ob Vipavščici in potem s kraške planote dalje, ker je pot ob morju preveč nevarna zanje. Vrše se pa

ranami. Često sploh ni bilo nobenega zdravnika na mestu, in vsak se je zdravil kakor je vedel in znal, dokler ni prišel v to ali ono veliko mesto, kjer je utegnil dobiti grškega zdravnika. O numidskem kralju Masinisi vemo, da je v tisti dobi na begu v skriti duplini zdravil svoje v boju prežete rane z zelišči.

Mnogo boljša je bila zdravstvena služba v rimljanski vojski proti koncu republikanske in za cesarske dobe. V Cezarjevi vojski so imeli že zanesljivo popolnoma urejeno sanitetno službo, čeprav nam Cezar o njej prav malo poroča. Z bojišča so spravljali ranjence in bolnike najprej v tabor in so jih oskrbovali v šotorih, kakor nam pripoveduje Cezar v svoji šesti knjigi o Galski vojni, ali pa so jih nastanili po sosednjih vaseh. Častni napis, ki ga nam podaja Cezar tudi v svoji šesti knjigi svojemu najstarejšemu stotniku Bakulu, ki je, čeprav bolan in

boji tudi ob srednji Soči tja do Bovca in nekaj tudi na Tirolskem.

Kljub ogromnemu navalu z artiljerijo in neštevilnim napadi na avstrijske postojanke, ni Italijane nič približalo cilju. Pot v Trst je še vedno dobro zavarovana. Avstrijske postojanke na Komenski planoti so še trdne; to planoto smatrajo Italijani sedaj za ključ do Trsta. Tudi v tej bitki imajo Italijani ogromne izgube, ki nikakor ne bodo odtehtale uspehov. Zdi se, da bo ta bitka zopet le krvava kopel za napadalca, ki si razbija glav ob kraške skale.

Sedanašnja fronta je štiri do pet kilometrov za prejšnjo, ki so jo držali Avstrijci štirinajst mesecev. Po zavzetju Gorice so hoteli Italijani pri Sv. Marku prodreti. A sedaj gre bojna črta na tem bojišču od Svete Gore preko Sv. Gabrijele, Sv. Marka ob Št. Petru in Vrtojbi, na desni breg Vrtojbe, v južni smeri čez višine izhodno Dola, zapadno Lokvice in Opatjega sela. Dalje proti jugu čez Debeli vrh in z južnega obronka do morja.

To ofenzivo so pričeli Italijani na zahtevo entente.

Zavzeli so Italijani Mirenski grad ob Vipavščici.

Ruski navali v Voliniji, Galiciji in Karpatih so zadnjič nekoliko ponehali, a so se čez nekaj dni zopet obnovili. Smeri glavnih sunkov so vedno enake. Kovel, Levov in izhodna ogrska nižava, tja bi Rusi radi prodrli. Sunki proti Kovlu so bili zavrženi, v okolici Stanislavova so s vršili ljuti obrambni boji. V Galiciji Rusi niso nikjer napredovali. V južnem delu Bukovine so jeli Rusi z Rumuni skupaj operirati. Rumuni skušajo razbremeniti levo krilo ruske vojske v Bukovini. V Karpatih se vrše trajno najhujši boji, a tudi tod niso imeli uspehov, in zadnja poročila poročajo, da so bile ruske čete z velikim uspehom zavržene. Ofenziva bo ostala za Ruse brez odločilnega vpliva na potek vojne to jesen.

Rumunske čete so zasedle res že nekaj Sedmograške. Avstrijske čete so se uprle prodiranju blizu Hatsega ter so zajele 7 rumunskih topov in 5 strojnih pušk. Blizu Fogaraša pa so se čete umaknile v pozicije zahodno od kraja Reks, kjer je bila rumunska vojska v veliki premoči. Avstrijske čete pričenjajo s protinapadi.

Balkansko bojišče se postopoma razvija. Pri Oršovi Rumunci ne napadajo več. V Macedoniji so imeli Bulgari z Italijani in Srbi pri Florini večje boje in ob Strumici z Angleži in Francozi. Sarrail v Solunu te dni napovedane ofenzive še najbrže ni pričel, dasi napada v posameznih oddelkih bulgarske pozicije.

Bulgari, Nemci in Turki so dosegli v Dobrudži velik uspeh s tem, da so pog-

oslabel, posezal krepko v boj proti Germanom ter so ga potem hudo ranjenega iz rok v roke spravili na varno v ozadje, nam jasno pove, kakšna je bila sanitetna služba pri spravljanju ranjencev iz boja. Rane starih bojevalcev niso bile tako različne kakor so sedaj v moderni vojni, a vendar čisto prav hude in komplicirane. Bojniki so ranili sovražnika s sulicami, meči, puščami, kameni, s svičnimi kepami, čisto tudi zlasti pri obleganjih s težkimi metali kakor katapult, balisti, škorpjoni itd. Zdravljenje ran je bilo domala enako kakor v Homerjevi dobi. Očistili so rano, potem so obkladal rane s pomočki, ki mire kri in hlade bolečine, ter jih obvezavali. Med te pomočke spada olje in vino, ki ju je rabil tudi usmiljeni Samaritanec. Kot hladilo za bolečino so pa rabili največ opij.

nali Ruse in Rumunce v beg. Rusko-rumunska bojna črta bo sedaj ob železnici, ki veže Dunav pri Černi vodi s Črnim morjem pri Konstanci. A zavezniki so jo že udrli na par mestih. Črta meri okolo 67 kilometrov. Ob Dunavu, ki meji na Bulgarijo, ni nikakršnih bojov. Prebivalstvo je v Rumuniji baje silno nezadovoljno z vojno. Nekaj socialistov so zaprli.

Na Grškem je postal ministrski predsednik Kalegoropulos. Njegova politika se ujema s politiko prejšnjega predsednika. Ni prijatelj Italije, toda zahtevam entente se ne bo upiral; to novo ministristvo se smatra le kot prehodno ministristvo. Italijani pošiljajo nove čete na Balkan. Na Grškem skuša ententa napraviti revolucijo, in priporoča Venizelosu, ki je postal bolj hladen do entente zaradi udeležbe Italije na Balkanu, da naj sodeluje bolj aktivno. V Atenah so proglasili delavski sindikati splošno stavko.

Francosko bojišče je še vedno pozorišče velike bitke, ki divja še vedno zlasti ob Someji. Z jako močno artiljerijo je angleška in francoska vojska v nekaterih postojankah prisila Nemce, da so se umaknili po par kilometrov, toda vsi ljuti boji niso bili kos, da bi bili predrl nemško bojno črto. Zaradi slabega vremena boji niso več tako ljuti, a pričakovati je, da se zopet obnove.

Domači pregled.

Pritožbe glede mestnih aprovizacijskih zadev sprejema na magistratu v Ljubljani poseben uradnik vsak dan od 3. do 5. popoldne. Ker je za preskrbo prebivalstva z živili nujno potreben najlepši red, naj se vsakdo, ki ima resne pritožbe in jih lahko s pričami dokaže, tamkaj zgloasi.

Občinske takse in veselčni davek. Ljubljanski občinski svet je sklenil uvesti poseben davek za občinske posle in veselice s 1. oktobrom 1916 na podlagi deželnega zakona z dne 4. maja 1914, in sicer: za sprejem v občinsko zvezo 200 kron; za podelitev meščanstva 50 do 100 K; za poročni zglasilni list 20 K; za javno razobešene razglase 2 K; za prostovoljne licitacije 10 K; za dovoljenje za parcelacne načrte 100 K; za stavbna dovoljenja 50, oziroma 30, 20 in 10 K; za domovinski list 40 vin.; za poselsko knjižico 40 vin.; za dostavljanje 50 vin.; za napravo spričeval 1 K; za prireditve plesnih zabav 5 K; za podaljšanje policijske ure 1 K; za tekmovalne vožnje 20 K; za prireditve bakljade ali drugega obhoda 10 K; za postavitev glasbenih avtomatov letno 40 K; za gledališke predstave 10 K; za menažerije, strelišča itd. 6 K; za živinske potne liste 40 vin. Veselčni davek se bo uvedel po tozadevni uvedbi v Gradcu. Pristojbine bodo znašale na vstopnice od 20 do 40 vin. 1 vinar, od 40 do 60 vin. 2 vinarja, od 60 vin. do 1 K 4 vin., od vstopnice čez 1 K 6 vinarjev. — Te pristojbine veljajo n. pr. za sprejem v občinsko zvezo le za one, ki še ne bivajo deset let v mestu; veselčni davek pa ne velja za izrečno dobrodelne in patriotične priredbe.

Ljubljanska vojna kuhinja je razdelila od srede julija do 15. septembra 33.996 porcij.

Podružnica kovinarjev na Jesenicah je imela v nedeljo 17. septembra pri Jeleni na Savi svoj redni mesečni shod, ki je bil povoljno obiskan. K prvi točki dnevnega reda je podal blagajnik sodr. Toff blagajnično poročilo podružnice, ki je bilo za sedanje razmere zadovoljivo. Imetje podružnice se veča, prav tako tudi stalno narašča število članov. Odbor je v tekočem letu prav lep izpopolnil društveno knjižnico, ki jo člani prav pridno

obiskujejo. Gibanje članov je bilo sledeče: 10 članov je odšlo v vojaško službovanje, 27 članov je pristopilo, 5 jih je odstopilo, 1 član je pa umrl. Stanje članov koncem avgusta znaša 100. Predsednik sodrug Gabrijel proča nadalje o sklepu odbora, da se v kratkem prične agitacija za pridobivanje mladostnih delavcev in delavk za organizacijo. Utemeljuje ta sklep odbora zlasti s tem, da je z ozirom na nastale razmere nujno potrebno, da se organizacijo krepko ojači, ker bo le na ta način mogoče, izvršiti delo, ki je vsled mizernega stanja tovarniških delavcev potrebno. Priporoča nadalje uvedbo zaupnikov, ki naj bi izvrševali podrobno društveno delo, ki ga odbor kot tak, izvrševati brez zaupnikov ne more. O poročilu predsednika se je vnela živahna debata, katere so se udeležili sodrugi: More, Nagode, Toff, Šlibar, Legat in Zugwitz. V svojih izvajanjih so se vsi govorniki gorko ogrevali za pridobitev ženskih in mladostnih delavcev k organizaciji. Sodrug Toff in More sta poudarjala, da bi bilo umestno preskrbeti društvu privaten lokal, ker bi se s tem prihranilo članom nepotrebne izdatke. Sodrug Zore je nato resumiral izvajanja predgovornikov, in zadal nekaj pojasnil glede taktike in agitacije, ter toplo priporočal takojšnjo uvedbo zaupnikov. Nato se je sklenilo, da se takoj, čim bo prilika, skliče shod mladostnega in ženskega delavstva. Ko so se rešila še nekatera notranja društvena vprašanja, je sodr. Gabrijel s pozivom na vztrajno in skupno delo vseh članov, zaključil lepo uspelo zborovanje.

O uravnavi prometa s sirovo mastjo, z izdelki iz masti in z jedilnim oljem je ravnokar izšel ukaz deželnega predsednika, ki določa občine, v katerih se smejo ta živila oddajati proti uradnim izkaznicam.

Poslanec sodrug Daszynsky, ki se je bil odpovedal državnozbornemu mandatu, se je uklonil sklepu izvrševalnega odbora poljske socialne demokracije in je preklical svojo odpoved.

Klub socialno-demokratskih poslancev in strankinega vodstva je imel sejo na Dunaju, na kateri je sprejel tri resolucije glede preživljanja prebivalstva, o razmerah v vojnih delavnicah in glede mirovnega vprašanja. Sprejel se je tudi predlog, da naj se skliče širša državna konferenca.

Sodrug Jože Srebrnič je v ruskem ujetništvu. Njegov naslov: J. Sr., Kazan-Cistopolj, Rusija.

Premogokop Št. Janž. Tvrška Fil. Kusch usnjarna in jermenarija v Celovcu, je 16. t. m. kot edini ponudnik kupila na javni dražbi na 1.858.275 K 52 vin. cenjeni premogokop v Št. Janžu za 620.000 kron.

Pri trboveljskem rudniku je ponesrečil ruski ujetnik dne 11. t. m. Zlomila se je opora in ubila ujetnika, ki je bil dne 14. pokopan na trboveljskem pokopališču. Ponesrečenec Ivan Ivanov je bil 22 let star.

Čisti dohodek praške železarske družbe za lansko leto znaša 15.767.348 K (prejšnje leto 9.812.913 K). Dividenda bo 38%, to je 190 K za akcijo. Pač lep zaslužek.

Tržaški vodovod uničen. Vladni komisar v Trstu Krekič-Strassoldo je izdal na someščane oklic, v katerem naznanja, da je sovražnik razdeljal brojenski vodovod (Aurisina), ki preskrbuje Trst z vodo. Mesto in okolica razpolagata približno s 400 vodnjaki in izvirki. Ker pa ti v zdravstvenem oziru niso neoporečni, proti nevarnost kužnih bolezni, zato treba vodo prekuhati pred vporabo. Oblasti hočejo postaviti aparate za destiliranje vo-

de, cesarski komisar je naročil sedem takih aparatov, trije so že na razpolaganje. Nadalje se dajo bčinstvu na razpolaganje večje količine klorificirane vode. V to svrhu treba sodov, zato se pozivljajo vsi lastniki sodov, da naznanijo število in velikost sodov VII. sekciji na magistratu.

Enotni tip in enotna cena obedov in večerij v Trstu. Izkušnje, ki si jih je pridobila tekom sedmih tednov, odkar delujejo prve tri javne kuhinje, so prepričale aprovizacijsko komisijo o potrebi, da se uvede enoten tip in enotna cena za hrano v javnih kuhinjah. Z dosedanjim sistemom dvojnega tipa in dvojne cene (po 60 vin. in 20 vin.) se ne more nadaljevati radi finančnih težkoč, ki bi postale vedno večje, čim več kuhinj bi se otvorilo. Da ostane torej finančna izguba, ki jo ima aprovizacijska komisija z javnimi kuhinjami, v tistih mejah, da jo komisija lahko prenaša in kakor je bila nanjo tudi pripravljena od vsega začetka, je potrebno, da se cena obedov poviša od 20 na 40 vin. in cena večerji od 20 na 30 vin. in da se obenem izenači tip hrane. V tem smislu se bodo s 25. septembrom odpravili obedi po 60 vin., kakor so se razdeljevali dosedaj v kuhinji na Trgu Sv. Ivana. Vse kuhinje bodo torej 25. septembra dalje razdeljevale enoten in enak — četudi različen po sestavi — tip hrane, in sicer obede po 40 vin. in večerje po 30. vin.

Javne vojne kuhinje. Na Dunaju so otvorili doslej 20 javnih vojnih kuhinj.

Karl Krunert, načelnik centralnega društva tiskarjev na Češkem, je umrl. Sodrug Krunert je bil skoro 27 let načelnik te velike organizacije in je tudi v glavnem njegova zasluga, da ni prišlo v društvu do separatističnega razkola.

Kasacijski dvor o § 14. Kasacijski dvor je 13. t. m. razpravljal o ničnosti pritožbe, ki sta jo vložila posestnik Franc Gruber in njegova nezakonska hči Ema Hartl proti razsodbi izjemnega sodišča v Inomostu, s katero sta bila obsojena oče zaradi umora sorodnika in zapeljavanja v krvosramnost na smrt na vešalih hči pa zaradi detomora na šest let. Ničnostna pritožba je trdila, da izjemno sodišče ni bilo opravičeno razpravljati in in soditi o tej stvari, ker ni sestavljeno po § 11 državnega osnovnega zakona, marveč bi bila stvar morala priti pred porotno sodišče. Kasacijski dvor je ničnostno pritožbo zavrnil, češ, da sicer izjemno sodišče po členu 11. državnega osnovnega zakona res ni pristojno za razpravljanje o tem slučaju, da pa kasacijski dvor ne more preiskovati, če je suspendiranje porotnih sodišč nepostavno. Čim izda skupno ministrstvo naredbe po § 14., dobe te provizorično veljavo zakona, a o veljavnosti postav ne more kasacijski dvor izrehati mnenj.

Svetovni pregled.

Bel kruh na Poljskem. »Kuryer Warszawski« javlja: Letošnja žetev na Poljskem je sijajna. Cene so znatno padle. Peki pečejo bel kruh in kifelčke. Krompir velja 10 K 100 kilogramov. Sočivja in sadja je vse polno.

Zračna pošta med Nemčijo in Ameriko? Iz Chicaga poročajo, da je videl neki ameriški trgovec, ki se je vrnil iz Ber-

lina, dva orjaška »Zeppelina« z imeni »Deutschland« in »Amerika«, ki lahko vzameta s seboj 60 ton ter bosta prenašala pošto med Ameriko in Nemčijo.

Zračni boji na zahodni fronti meseca avgusta 1916. Angleški in francoski letalci so izgubili avgusta 78 letal; med njimi so jih naši zaplenili 49, in sicer 31 angleških in 18 francoskih; dognalo se je brezdvomno, da smo sestrelili onstran sovražnih črt 28 letal; eno pa prisili, da se je moralo onstran črt izkrcati. Nemci so izgubili istočasno pred in za sovražno bojno črto 17 letal.

Zbor grške vojske gost Nemčije. V grški Macedoniji se je vdal grški zbor, okoli 12.000 mož Nemcem. Sarraill jim je prikinil vsakršno zvezo z Atenami, zato so se raje vdali nego bi prešli v njegov tabor. Ta zbor je bil nameščen v Seresu, Drami in Kavali.

Sitnosti jim delajo. V Rimu je policija izsledila natiskan mirovni manifest v 1300 izvodih. Sprva so poročali, da je bilo 50.000 manifestov. Zaradi tega manifesta je pričelo italijansko časopisje silovit boj proti socialno-demokratski stranki. Zadrževajo naj se ustavi list »Avanti«. Socialno-demokratski poslanci sklicujejo v nedeljo zaradi teh dogodkov izredno sejo. — Italijanska vlada je odredila, da je italijanska socialistiška poslanca Turatija in Morgarija zapreti, ker vlada sumi, da pospešujeta socialistično mirovno propagando. Oba poslanca se nahajata v inozemstvu.

Dobrudža je bila v srednjem veku zdaj pod bizantinskim, zdaj pod bulgarskim gospodstvom. Od leta 1396. je pripadala Turčiji in prišla leta 1878. k Rumunski. V času vojn med Rusijo in Turčijo je bilo v Dobrudži mnogo bojev. Ker je tedaj Rusija mejila neposredno ob Turčijo, je bilo lahko prekoračiti mejno reko. Iz Dobrudže vodi najkrajša pot v Carigrad. Že leta 1828. so Rusi šli po tej poti in prišli do Varne; leta 1854. je peljal tod Grčakov rusko armado, a se je moral vsled nastopa Avstrije umakniti, leta 1877. je prišla ruska armada pri Blajli-Galacu čez Donavo in je krenila skozi Dobrudžo — ustavila se je šele pred Carigradom. Zdaj se vnovič pripravlja ruska armada, da gre skozi Dobrudžo proti Bulgarom.

Hujskači tudi na Danskem na delu. »Vossische Ztg.« poroča: Švedski listi pazljivo zasledujejo položaj na Danskem, kjer vlada ministrska kriza. Na Danskem se pojavljajo močne simpatije za entento. Anglofilske stranke agitirajo proti nevtralistični politiki vlade ter hočejo strmoglaviti ministrstvo.

Švedska in ententa. Ententa je poslala Švediji noto, v kateri zahteva popolno blokado Nemčije. Če se Švedija ne ukloni zahtevi, bo ententa sama izvedla načrt.

Konferenco nevtrálnih držav sklicujejo na Švedsko. Konferenca ima namen obrambe in predpriprav za posredovanje miru.

Nova vstaja Burom. Iz Bloemfonteina poročajo, da je opaziti v Južni Afriki gibanje za drugo vstajo. Angleški krogi pa so mnenja, da se taka vstaja ne more posrečiti, samo Burom bi utegnila škodovati.

Ameriški predlog za razsodišče. »Daily News« poročajo: Pri objavi novega, od obeh zbornic sprejetega brodnega načela se je opazilo, da vsbuje klavzulo, ki pooblašča predsednika po koncu evropske vojne povabiti države k ustanovitvi razsodišča, ki naj odloča o vprašanju splošnega razoroženja. Tudi določa klavzula, da je predsednik pooblaščen, če bi imela konferenca uspeh in bi se zmanjšala armade in brodnja, ustaviti gradbe

po tem brodovnem načrtu. Prijatelji miru v kongresu so izjavili, da hočejo glasovati za ta brodovni načrt samo, če se sprejme ta klavzula.

Wilson ne mara več posredovati za mir. Tako poročajo preko Švice.

Vegetarsko življenje. V jako uglednem angleškem mesečniku »Fortnightly Review« je priobčil znameniti profesor in zdravnik Samson razpravo, v kateri pravi: Če bi kdo od rojstva užival same sadove, jabolka, češnje, banane, marelice, citrone, sveže fige in celo kumare, bi postal lahko 25 let star. Ti sadovi zadržujejo namreč okostenje tvarin, a od tega je v prvi vrsti odvisno, kako dolgo človek živi. — Profesor Samson določa, da je treba užiti za zajtrk 170 gramov kruha s sirovim maslom ali olivnim oljem, 170 gramov svežega sadja in orehov ter čašo kakava; za kosilo 115 gramov kruha s sirovim maslom ali olivnim oljem, 115 gramov svežega sadja, pudinga in gelatine; za večerjo pa ravno to kar zjutraj ali zvečer. Piti treba ali limonado ali sadni sok z vodo. Za praznike in priboljšek

priporoča karfijolo z olivnim oljem. Kdor težko dela, naj uživa še kumare.

Podporni sklad.

XXIV. izkaz.

Tržiška družba sodrugov na »Pesku« pri Tržiču K 2.16; neimenovan K 5.—; skupaj K 7.16; prej izkazanih K 1929.23, skupaj torej K 1936.39.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Umetni med SIDA je štirikrat cenejši kot pravi med ter bolj redilen nego meso in jajca. Rabi se kot maža na kruh, za pecivo in močnata jedila, pospešuje prebavo, lajša hripavost, zapoko, zasliženost, obenem pa tudi krepi itd. Poskus Vas prepriča o izvrstnosti umetnega medu! Zavojček velja 35 vin. Proti vposlanemu znesku ali po povzetju 9 zavojčkov za 3 krone. Naroča se pri: **Josip Berdajs, Ljubljana 5, Zeljarska ulica.**

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Vabi svoje člane na **redna članska zborovanja,** ki se bodo vršila:

Za okrožje Tržič: 17. septembra popoldne v Tržiču pri Pelarju. Začetek ob 3. uri popoldne.

Za okrožje Vič - Glince - Rožna dolina: 23. septembra zvečer na Glincah v Ameriki. Začetek ob 8. uri.

Za okrožje Jesenice - Sava: 24. septembra ob 3. uri na Savi pri Werglesu.

Za okrožje Koroška Bela: 24. septembra ob 5. uri popoldne pri Hkavcu na Javorniku.

Za okrožje Udmat: 29. septembra v Udmatu pri Pavšku. Začetek ob 8. uri zvečer.

Za okrožje Ljubljana: 30. septembra v Ljubljani, pri Perlesu. Začetek ob 8. uri zvečer.

Za okrožje Sp. Šiška: 2. oktobra v Sp. Šiški pri Sternu. Začetek ob 8. uri zvečer.

V Ljubljani 1. septembra 1916.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Ivan Gričar
Selenburgova ulica 3.

Zaloga
izgotovljenih oblek
za
gospode in dečke.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za ... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanov je
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rock Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika (bolniško zglednico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.